

Dagtilbuddets navn	Trekløveren
Tilsynsførende konsulent	Ulla Kaasgaard
Dato tilsynsbesøg	30-05-2018
Dato tilsynssamtale	06-06-2018
Deltager tilsynssamtale	Kirsten Sonnenchein, leder Pia Fogelstrøm, souschef Annette Svan, pædagog Anja Obling, inklusionspædagog Anne Gadby, pædagog Pernille Ellinghouse, pædagog Dorte Maegaard Tholstrup, forældrerepræsentant
Dato kvalitetssamtale	Klik for at angive en dato

Konklusion *(offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside)*

Det kan på baggrund af observationsbesøg, tilsendt materiale og tilsynssamtale konkluderes, at Trekløveren er et velfungerende dagtilbud, som lever fuldt ud op til både lovgivning og Hvidovre Kommunes kvalitetsmål.

Der er et meget højt refleksionsniveau både blandt ledelsen og blandt personalet, der betyder at der kontinuerligt arbejdes med børnenes trivsel, udvikling og læring på et højt fagligt niveau. Trekløverens inklusionspædagoger er uddannet i Marte Meo, og bruger metoden sammen med det øvrige personale til faglig sparring og udvikling. Principperne i Marte Meo bruges som grundlag for den pædagogiske praksis i Trekløveren.

Der er stor fokus i Trekløveren på, hvordan det pædagogiske personale agerer anerkendende i tilgangen til børnene. F.eks. er det vigtigt at bruge børnenes navne, samt vise oprigtig nysgerrighed og interesse for børnene. Der er en høj grad af bevidsthed om, hvordan de voksne er fordelt ift. børnene, og i den sammenhæng tilgodegøre børnenes behov bedst muligt, både som gruppe og individuelt. Trekløveren har ofte delt børnene op i mindre grupper. Nærværende aktiviteter og samvær med børnene prioriteres i løbet af hele dagen.

Trekløveren tænker pædagogik ind i alle dagens tidsrum og rutiner, og arbejder hele tiden med at udvikle læringsmiljøer i alle sammenhænge. F.eks. er der en klar holdning til at legepladsen er et læringsrum, som indbyder til både aktiviteter der er voksenstyrede, aktiviteter som børnene tager initiativ til, samt spontan leg.

Trekløveren tilpasser løbende pædagogik og organisering efter at skabe de mest optimale rammer for den aktuelle børnegruppe. Der er plads til, at det kan gøres forskelligt i de forskellige børnegrupper, og stadig arbejde efter Trekløverens overordnede pædagogiske mål.

Trekløveren arbejder aktivt med deres læreplan, og det afspejles i den daglige pædagogik. Trekløveren har planlagt, at den overordnede læreplan vil blive revideret i sammenhæng med den nye nationale styrkede læreplan.

Dagtilbuddets skriftligt materiale

foreligger

- a. Læreplan -----
 - o herunder digital dannelse (medielæringsstrategi) -----
- b. Mad- og måltidspolitik -----
- c. Tabulex (forældrekommunikation), f.eks.
 - o Ugeplan -----
 - o Fora -----
 - o Nyhedsbrev -----
 - o Andet Klik for at skrive tekst
- d. Trivselsvurderinger (TOPI)-----
- e. Sprog vurderinger -----
- f. Eventuelt andet skriftligt materiale
 - o Bevægelsespolitik (dagtilbud med idræts certificering) -----
 - o Beskrivelser af arbejdet med bæredygtighed -----
 - o Andet Klik for at skrive tekst

Trekløveren skal deltage i SOB i 2019.

Konsulenten har fået udleveret eksempler på, hvordan Trekløveren arbejder med læreplanen, og kan se, den bruges aktivt. Medarbejderne har den opfattelse, at den måde at arbejde med læreplan, har løftet fagligheden blandt medarbejderne. Læreplanen ligger på hjemmesiden med overordnede mål, og Trekløveren vil opdatere den, når der foreligger mere information om, hvordan den styrkede læreplan skal effektueres i Hvidovre Kommunes.

Under selve tilsynssamtalen brugte vi lang tid på pædagogik, som er det overordnede, og der var derfor mindre tid punkterne sprog, indretning og organisering.

Tilsynssamtale

Dialog om fokuspunkter og observationsbesøg.

1. Pædagogik

Konsulentens generelle oplevelse er, at pædagogikken er velorganiseret i Trekløveren, men at der kunne være fokus på mellemprioriteter, f.eks. 8.30-9, perioder som ligger mellem planlagte aktiviteter og/eller rutiner. Trekløveren fortæller, de har opmærksomhed på mellemprioriteter. De

prioriterer, at børnene har legerelationer, samt det skal være en rolig og hyggelig morgen (kl. 8.30-9), og der skal være plads til, at børnene kan lege. Det er ofte en tid, hvor der er få voksne. Trekløveren har også opmærksomhed på ikke at have for mange opbrud, hvis børnene kommer i gang med at lege. Forældre repræsentanten oplever, at tiden 8.30-9 virker stille og rolig, og at det kan virke mere kaotisk kl. 7.30, da der er mange der bliver afleveret. Trekløveren fortæller, at børnene også er vigtige for en god stemning at blive afleveret ind i, og arbejder bl.a. med at børnegruppen bliver gode til at sige godmorgen til hinanden. Vi taler også om, at forældrene er en vigtig samarbejdspartner i en god aflevering og en god stemning, både ift eget barn, men også at forældrene siger godmorgen til hinanden. Vi taler om det anerkendende i, at der ikke kun bliver sagt godmorgen, men også at barnets navn nævnes. Det er samtidig noget, som konsulenten har oplevet på observationsdagen.

Der er på nogle stuer eksperimenteret med lave legeøer, så børnene har en leg at komme ind i, når de bliver afleveret. Legeøer giver rigtig god mening i vuggestuen, da de oplever at børn og forældre synes, det er dejligt at blive afleveret til leg.

Vi drøfter, hvordan Trekløveren arbejder med de sociale relationer mellem børnene, og det inkluderende miljø i Trekløveren. Bl.a. at de voksne hjælper børnene med at få italesat følelser, og hvorfor de har de følelser, samt hvordan deres adfærd påvirker de andre børn, og have forståelse for hvad andre gør. Her er den voksnes rolle også at guide børnene, hvad de i stedet kan gøre.

På observationsdagen oplevede konsulenten to forskellige samlinger, hvor den ene bar præg af at den voksne ikke var forberedt, og dermed ved børnene ikke, hvad der skal foregå og hvorfor. Den voksne agerede ikke med engagement, hvilket også smittede af på, hvorvidt alle børn var deltagende. Den anden samling var diametralt modsat. Vi drøftede, at observationerne er gode til at vise hvad forberedelse og klare voksenroller betyder for børnenes udbytte af en samling.

Trekløveren udvikler i øjeblikket meget på samlingerne i alle grupper. Inklusionspædagogen har sammen med de øvrige medarbejdere lavet en cirkelmodel med, hvad der er vigtigt i organiseringen af en samling. Der er i Trekløveren opmærksomhed på, hvad børnene skal have ud af en samling, at samlingen skal være et rum, hvor børnene bliver klar og forberedt på resten af dagen. Der bliver kigget rigtig meget på den aktuelle gruppe for at finde ud af, hvad samlingen skal indeholde, og hvilke rammer der skal være bl.a. hvor stor skal gruppen være. Samlingen bruges bl.a. til at børnene kan få et overblik over hvad de skal og kan efter samling, evt hele dagen.

Vi drøfter også vigtighed i, at børnene ved, hvad formålet er med at være med til samling og aktiviteter, for at de er engagerede og deltagende. Trekløveren peger på, at de voksne skal være gode til at vurdere, hvad børnenes behov er, og hvad de kan mestre på dagen, så f.eks. længde og indhold tilpasses efter, at børnene får det optimale ud af det. En af stuerne har altid bevægelse med i samlingen, da det skaber energi og samvær med hinanden, og børnene elsker det.

Trekløver bruger faste pladser i samling i nogle få grupper, hvor medarbejderne har vurderet det giver mest ro. I andre grupper styrer medarbejderne, hvem der skal sidde hvor, f.eks. for at styrke venskaber. Andre igen er det mere børnene selv der bestemmer, og den voksne kan hjælpe børnene med at finde en plads.

Trekløveren fortæller, at der reflekteres hele tiden over pædagogikken, og justerer den til den aktuelle børnegruppe. Vi taler om, at rundkreds på gulvet fungerer godt, f.eks. kan alle børn se

hinanden, der er tæt fysisk kontakt med hinanden, og det giver en god ramme for at have en fælles opmærksomhed. Dog kan det give mening i nogle sammenhænge at sidde ved bordene, Trekløveren fortæller bl.a. om en af vuggestuegrupperne hvor børnene virker til at være mest tryk ved at sidde ved borde, fordi det giver overblik for de mindste.

Forældrerepræsentanten supplerer med at have en oplevelse af, at Trekløveren har grebet stemningen blandt børnene, f.eks. at der var flere konflikter mellem børnene, og derfor arbejdede med relationer som tema den efterfølgende tid. Pædagerne supplerer med, at for at kunne se stemninger i børnegruppen er det væsentligt at kende sin børnegruppe.

Konsulentens beskriver en observation på vuggestuens legeplads inden frokost, hvor oplevelsen er at medarbejderne fordeler sig efter børnene og på hele legepladsen. Der er plads til både børneinitierede lege, hvor de voksne er støttende og guidende, og til voksenstyrede lege som f.eks. dåsekast og vandpistolleg. Trekløver fortæller, at de har en klar holdning til at legepladsen er et læringsrum. Der er fokus på den fordeling, der er af voksne ift. til børn. Trekløveren fortæller, at de har haft et personalemøde, hvor de har gennemgået legepladserne sammen for at se, hvilke læringsmiljøer der er, og hvilke muligheder der kunne være. Konsulentens oplevede på observationsdagen, at maleaktiviteter foregik på en af de små legepladser. Vi taler om at uderummet giver mulighed for at et højere støjniveau kan rummes. Samtidig er det vigtigt at få øje på børn, der ikke trives i udemiljøet. Vi taler om at se muligheder for at indeaktiviteter også kan foregå udenfor, men samtidig også bruge uderummet til de aktiviteter som netop egner sig godt til det, som f.eks. vand/sand/jord. Vi drøfter muligheder for at lave legezoner udenfor f.eks. med at anvende mobile afgrænsninger (foldemadrasser). Trekløveren oplever, at børnene selv laver afgrænsninger.

Vi taler i løbet af tilsynsdialogen meget om fordeling af voksne og opgaver/roller og i den forbindelse anvender Trekløveren selv to rollebetegnelser: Fordybelsesvoksen og Rådighedsvoksen. Vi drøfter, hvad tydelige voksenroller gør for børnene, f.eks. at det giver mulighed for at lave nærværende aktiviteter med børnene og vide at der bliver sørget for ad hoc opgaver som f.eks. at pudse næse, skifte ble mm.

Forældrerepræsentanten udtrykker begejstring for den høje faglighed som hun oplever i Trekløveren. Der er en klar opfattelse af at legepladsen bliver brugt pædagogisk, og oplever ikke de voksne som opsynsvoksne og passive voksne.

Trekløveren fortæller, hvordan de arbejder reflekterende i deres pædagogiske praksis. Pædagogen mener at det at være forsker i egen praksis, er udviklende for både team og egen rolle. I Trekløveren bruges inklusionspædagogen til at være en forstyrrelse både på teammøder og i hverdagen. Pædagerne bruger også hinanden i det enkelte team, og til sparring mellem teams. Som ny pædagog opleves det som en ressource at have sparringsmulighed i kraft af inklusionspædagogen. Trekløveren fortæller, at inklusionspædagogen indgår i samarbejdet på lige fod med øvrige ansatte. Begge inklusionspædagoger er uddannet Marte Meo terapeuter, og de anvender Marte Meo metoder i sparringen med kollegaerne, og at det har haft indflydelse på, at det efterhånden er en naturlig ting at blive kigget på for de fleste i Trekløveren. Metoden ansporer samtidig til, at alle anvender de pædagogiske principper i Marte Meo, og bruger video selv til at reflektere over egen praksis.

Konsulenten fortæller om observationer af, hvordan frokosten forløber i Trekløveren. Der opleves dialog om maden, dialog om hvad børnene har lavet om formiddagen, inddragelse i de praktiske opgaver forbundet med måltidet f.eks. at sætte tallerkener på bordet og oprydning efter måltidet. Der var eksempler på at inspirere børnene til at spise, ved f.eks. at sige "uuuhhhmmm makrel". Trekløver fortæller, at de oplever stort set ingen kræsne børn, og de oplever børn der spiser blæksprutter med begejstring. De motiverer børnene til madmod på forskellige måder, f.eks. at den voksne smager på maden, og fortæller hvad det er. Børn motiverer børn i det fælles måltid, og når en vil smage, så smitter det af på de øvrige børn. Nogle gange fordybes børn og voksne mere i måltidet, og googler f.eks. aubergine for at se hvordan den ser ud. Nogle gange har køkkenet lagt råvarerne ved maden, så børnene kan se, hvad der er i det, de skal spise. Pædagogerne fortæller, at de i vuggestuen er rykket rigtig meget på madmod ved netop at se, smage og røre ved råvarerne. Vi drøfter inddragelse af børnene i tilberedning af maden. Trekløveren har gjort det i enkelte tilfælde, og har oplevet at det har virket godt ift. madmod.

Konsulenten fortæller om en observation på legepladsen efter frokost i børnehaven. Børnene skal alle have solcreme på og stiller sig op i to rækker. Hvert barn bliver talt med. Der er nærvær, da de voksne har fuld opmærksomhed på det enkelte barn, de smører ind. Der er fysisk kontakt, og børnene bliver forberedt på, at de nu skal smøres ind på f.eks. armen. Vi taler kort om, at en sådan simpel situation indeholder meget pædagogik og omsorg.

Konsulenten beskriver en observation på legepladsen efter frokost i børnehaven, hvor der er sat en mobilbane op med vand. Der er sejl både og andet legetøj også. De samme 6-8 børn var fordybet i længere tid i legen, og der foregik meget dialog under legen. Børnene legede både sammen og enkeltvis omkring vandbanen. Også et barn som konsulenten vurderer kunne have vanskeligheder i relationen med de andre børn var fordybet og i samvær med andre børn. Konsulenten oplevede også børn, der af sig selv kreerede en balance bane. Vi drøfter, hvordan legeplads både skal give mulighed for at bruge fantasi og tilbyde mere tydelig leg som f.eks. vandbanen.

Trekløveren fortæller, deres tilgang til børnene er, at børnene lærer på deres måde, samt der er plads til at børnene er forskellige. Vi taler om, at nogle børn har et drive af sig selv, og det bl.a. kommer af at kunne mestre færdigheder og mestre sig selv. Nogle børn har brug at voksne hjælper meget med at kunne mestre, og blive bevidst om hvad de kan mestre, og nogle børn har mere brug for guidende voksne i den udvikling.

2. Trivsel

Konsulentens oplevelse på observationsdagen er, at børnegruppen i Trekløveren er en harmonisk gruppe, hvor der er nogle børn som har brug for ekstra voksenstøtte, men at den fordeling der er i Trekløveren er god. Der er en forholdsvis stor gruppe af børn, der har ressourcer.

Konsulenten oplevede få konflikter i løbet af dagen, men oplevelsen var, at der var lidt flere på kort tid, da børnehaven kommer på legeplads efter frokost. Vi drøfter, at det også er et tidspunkt, som kan være mere svær end andre. F.eks. kan starten på legepladsen kan være uoverskuelig, børnene kan tænke, hvem skal jeg lege med, hvor skal jeg lege. Nogle gange kan det også være en konflikt, hvem der skal have cykler først. Trekløveren fortæller om et eksempel med en dreng,

der havde det svært lige ved frokost, og de fandt ud af at det drejede sig om, at han aldrig kom først til en cykel. Vi drøfter vigtigheden i, at de voksne er nysgerrige på, og finder frem til det der er betydningsfuldt for børnene, ift. hvad der gør en god dag.

Konsulenten oplever på observationsdagen anerkendende voksne, som har begejstring i både stemme og udtryk, samt omsorgsfulde i deres tilgang til børnene med plads til kram og trøst, hvis børnene er kede af det. Vi taler om, hvordan begejstring kan smitte, og betydningen af at få kram o.lign. Vi drøfter, at det er vigtigt at se på børnenes reaktioner, for at afkode om børnenes grænser bliver overtrådt, f.eks. mere tilbageholdende børn, og være opmærksom på at alle børne er med i relationen.

Vi drøfter anerkendelse som pædagogisk redskab, og hvordan det praktiseres. Trekløveren fortæller, at det de mener er vigtigt, er at vise interesse for børnenes egne initiativer og handle på dem. At kalde børnene ved deres navn, f.eks. at sige "godmorgen Camilla", samt at være nysgerrig på det, børnene fortæller og spørge ind til det, og gøre det dagen efter.

Vi taler om, at det der er centralt i et dagtilbud, er at jævnligt få drøftet og bevidstgjort, hvordan vi er anerkendende, og have faglige standarder for det.

3. Sprog

På observationsdagen oplever konsulent en stor andel af børn med et veludviklet sprog, børn i vuggestuen der pludrer og snakker meget under leg. Konsulent oplever også børn, der har udfordringer sprogligt og f.eks. ikke forstår sprog og sammenhænge. Konsulent oplever, at der er et godt sprogmiljø i Trekløveren, bl.a. fordi der er flere børn der er sprogstærke.

Konsulent oplever på observationsdagen, at medarbejderne bruger forskellige sprogstrategier, f.eks. fagter under sang, italesættelse af hvad de voksne gør og hvad børnene gør. Der blev også observeret fokus på dialog under måltidet.

Trekløveren peger på en udfordring med at modtage 3-årige, som ikke kan dansk, og som kommer lige hjemmefra. Vi taler om, at der samtidig kan være udfordringer ift. forældresamarbejde, når forældrene ikke kan tale og forstå dansk.

Trekløveren fortæller, at de i en mindre grad i vuggestuen har brugt Tegn til Tale, hvor de har brugt nogle få tegn, og også oplevet at nogle børn laver deres egne tegn. Vi drøfter at bruge ord eller tegn fra hjemmet samtidig kan være med til at bygge bro mellem forældre og børn, både for børnehavebørn uden dansk og vuggestuebørn. Vigtigt at være nysgerrig og tænke alternative muligheder, når der er udfordringer.

4. Indretning

Konsulent vurdering er, at der kan tænkes endnu mere legezoner ind indendørs for at understøtte pædagogikken. Konsulent beskriver en situation, hvor to børn skal lege med dyr ved et bord, og legen ret hurtigt opløses. Her kan evt. tænkes en mere inspirerende ramme, supplere dyrene med andre legeting, som kan udvide legen. En anden situation som konsulent oplevede,

er modellervoks aktivitet som egner sig til at være ved et bord. Der kunne evt. inspireres med billeder af, hvad man kan lave med modellervoks. Vi drøfter, at børn kan sættes i gang på forskellige måder. Nogle er gode til at bruge deres fantasi uden inspiration. Nogle har brug for guidning og hjælp fra voksne til at sætte fantasien i gang, og i det hele taget til at komme i gang. Nogle har brug for at have et produkt som mål for en aktivitet. Vi taler om, at medarbejderne skal være bevidste om deres rolle ift. børnene, samt hvor styrende den skal være.

Vi taler om, at Trekløveren evt. kan gennemgå deres indendørs rammer for at tænke legezoner ind, som de har gjort med legepladserne. Evt. kan der startes med at gøre det i hvert team.

5. Organisering

Konsulenten har på observationsdagen oplevet og fået fortalt, at Trekløveren arbejder i mindre grupper og har aldersopdeling i børnehaven. Trekløveren fortæller, at de også nogle år har haft flexgrupper, som har været for de ældste vuggestuebørn.

Konsulentens oplevelse på dagen er, at medarbejderne generelt har en god organisering i det daglige pædagogiske arbejde, og har en klar fordeling mellem sig af de opgaver og roller der er i det forskellige aktiviteter og rutiner.

Trekløveren fortæller, at der er en accept i personalegruppen af, at det er nødvendigt at organisere sig efter, hvad der giver mening for børnene, og at det betyder, man ikke kan blive i det samme team med de samme samarbejdspartnere år efter år.

Vi drøfter, det er vigtigt for sammenhængskraften at samarbejde med forskellige mennesker i forskellige sammenhænge. Trekløveren fortæller, de har fokus på at udvikle på vidensdeling, så de gode ideer deles med hinanden, så alle børn profiterer af god pædagogik. Trekløveren er udfordret på størrelse og to matrikler ift. en vidensdeling, som favner hele institutionen.

Trekløveren får feedback fra forældre om organiseringen, som er overvejende positiv selvom den ændres løbende fra år til år.

Fokuspunkter dagtilbud

Trekløveren har sat Læringsmiljøer på som fokuspunkt. Fra ledelsens side har der været et ønske om at få inspiration til, hvordan læringsmiljøer kan drøftes i medarbejdergruppen.

I løbet af tilsynssamtalen blev der drøftet meget omkring læringsmiljøer, og konsulentens opfattelse er, at emnet drøftes i flere forskellige sammenhænge.

Der er enighed om, at Trekløveren har gode ideer til at udvikle på læringsmiljøer.

Fokuspunkter konsulent

Konsulentens har peget på at udvikle på mellempå perioder, perioder mellem rutiner/aktiviteter og f.eks. legeplads efter frokost. At tænke rammer og mål ind for disse perioder også. Det fortæller Trekløverens, at de allerede er i gang med, og det hænger godt sammen med den øvrige drøftelse omkring læringsmiljøer.

Opfølgning

Aftaler og eventuelle opfølgende indsatser

Bilag 1

Dagtilbuddets egen beskrivelse

1. Læreplaner / læringsmiljøer i Børnehuset Trekløverens 2018

Hvordan organiserer I arbejdet med læreplaner og læringsmiljøer, herunder hvordan tilrettelægger I ...

I Børnehuset Trekløverens arbejder vi efter en overordnet planlægning af det pædagogiske arbejde, hvor vi udarbejder et årshjul i forhold til arbejdet med de 6 læreplanstemaer. Se bilag. (årshjul)

I 2018 har vi, på baggrund af evaluering af 2017, valgt at læreplanstema 'Sprog' skal indgå i samtlige læreplanstemaer. Årshjulet tager ligeledes højde for at planlægge arbejdet med TOPI.

Vi har videreudviklet Hvidovre kommunes læreplansramme således, at vi har 'indsat' evaluering af tidligere læreplanstema som udgangspunkt for planlægningen af det nye. Derudover har vi, under hvert punkt i læreplansrammen, udarbejdet hjælpespørgsmål, for at sikre en mere nuanceret refleksion. På planlægningsmøderne deltager ledelsen samt én pædagog fra hver stue. Her udarbejdes de overordnede mål for aldersgruppen, samt inspirerer hinanden til det videre arbejde. Hver stue afvikler herefter stuemøde, hvor de planlægger læreplansarbejdet for deres børnegrupper. Såvel ledelse som inklusionspædagoger bistår herefter stuerne i dette.

På denne måde har vi forsøgt, at give plads til mere refleksion, både på egen stue men også på tværs af grupper og afdelinger.

Med udgangspunkt i viden om den nye læreplansramme, har vi i italesat og sat fokus på hvorledes rutiner og overgange er essentielle læringsmiljøer for børnene.

Hvordan sikrer I, at personale har ejerskab på læreplanerne og at de omsætter dem?

Det har vist sig, at vores systematiske arbejde med læreplanerne har haft stor indflydelse på personalets ejerskab og engagement. I vores evalueringer kommer det tydeligt til udtryk hvor

meningsfuldt det er, at arbejde struktureret med børns læring.

Derudover oplever vi, at personalet også deltager aktivt, når 'det er meningsfuldt', ligesom det er det personale, som har en særlig interesse, lyst, viden som deltager i det aktuelle læreplansmøde, for at delagtiggøre, inspirere og vidensdele. Vi er ligeledes opmærksomme på, at give de gode historier videre, samt at det er i orden, at prale, vise frem og fortælle den gode historie, og ikke mindst at lære fra sig og tilegne sig ny viden.

Vi har drøftet vigtigheden i at have en plan B, i de planlagte aktiviteter, så vi ikke oplever, et kaos eller frustration, hvis de planlagte aktiviteter kræver justering

Hvordan arbejder I med børnemiljø og sikrer, at I inddrager børneperspektiv?

Børnemiljø handler for os om, hvordan vi indtænker det fysiske, psykiske og æstetiske i det pædagogiske arbejde. Stuerne indrettes med udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe i den udstrækning det kan lade sig gøre. Vi lægger vægt på at indrette os hyggeligt og sørger for at der bliver ryddet op så legetøj har deres faste plads, og børnene kan finde det. Ligesom vi bruger tæpper, skillevægge o.l. til at afskærme og gøre læringsmiljøerne tydelige. Derudover ændrer vi jævnligt på stuerne og fællesrummenes indretning, så det imødekommer børnegruppens behov også set i forhold til det aktuelle læreplanstema. Vi bruger vores legepladser som ramme for vores pædagogiske arbejde, ligesom parker i nærmiljøet bliver rammen for diverse læringsmiljøer. Parken er også ramme for muligheden for at mødes på tværs af afdelinger til ex motionsdag.

Ved "Fælles Sommer" får Skovens børn og personale tildelt eget grupperum, så det er tydeligt for børn og forældre, hvor de hører hjemme.

Vi arbejder det meste af dagen med børnene i mindre grupper, som vi ofte vælger at opdele efter udviklingstrin og kompetencer. Vi er optagede af, hvordan børnene kan bidrage, og hvad de er nysgerrige på ved at være nærværende og anerkendende for at imødekomme mulighed for børnenes medindflydelse. Deres tegninger hænges op, så vi viser, at vi anerkender deres bidrag. Vi arbejder bevidst med at forberede børnene på, hvad der skal ske Vi bruger morgensamlingen (de 3-6-årige) til at introducere børnene til, hvad der skal ske i løbet af dagen, og hvilke voksne de skal være sammen med og hvor. Piktogrammer og dagsstave indgår på de fleste stuer som et vigtigt pædagogisk redskab til formidling til de børn, som har brug for at sproget understøttes.

Vi har et særligt fokus på hvilket børnemiljø/læringsmiljø vi tilbyder børnene i de planlagte aktiviteter, og det har betydet at vi har et afsnit i læreplansrammen, hvor vi beskriver børnemiljøet i forhold til det aktuelle læreplanstema.

Derudover ser vi hverdagsrutiner som et vigtigt læringsmiljø.

2. Sprogindsats

Hvordan arbejder I med sprogstrategier i det pædagogiske arbejde?

Sprogarbejdet varetages af såvel personalet på stuerne som udvalgte / uddannede sprogvejledere. Derudover har vi, i kraft af at vi har 6 pladser til børn i udsatte positioner, en sprogpædagog med

særlige kompetencer og erfaring med at arbejde med børn med massive sproglige vanskeligheder. Denne viden og erfaring gives videre til det pædagogiske personale i hele Børnehuset Trekløveren i form af ideer og vejledning i sprogstimulerende aktiviteter og sprogmaterialer. Derudover har vi et tæt samarbejde med logopæd. Vibeke Vang, hvis viden og erfaring vi trækker på, når behovet opstår.

Vi benytter TRAS (Tidlig registrering af sprogudvikling) og sprogvurderingsmateriale for 3-årige og "Vis hvad du kan". Disse materialer kan sprogvejlederne vejlede og undervise det pædagogiske personale i.

Vi har gennem projektet "Historier i posen", fået kursus i 'Dialogisk læsning', hvilket i dag er en del af vores pædagogiske praksis. Vi har ligeledes haft personale på kursus i materialet 'Læse leg'.

Sprogarbejde i praksis betyder, at vi tænker sprogstimulering ind på alle planer og i alle daglige rutiner, arbejder i en struktureret hverdag med en morgensamling, hvor der benyttes visuelle symbolkort, piktogrammer, der fortæller om dagen.

Vi synger og laver fagtesange og bruger rim og remser. Vi har endvidere dialog om oplevelser og situationer med børnene. Vi spiller teater, ser og snakker om foto fra ture og dagligdagen, og benytter iPad.

Vi laver forskellige motoriske og sanssemæssige aktiviteter, hvor børnene får brugt hele kroppen, da netop disse øvelser er med til at stimulere sprogudviklingen.

3. Overgange

Hvordan tilrettelægger I børnenes overgangene? (eksempelvis, hvornår afholder I introsamtaler, mm)

- **Fra hjem til dagtilbud**

I Trekløveren starter vores samarbejde omkring barnets overgang fra hjem til daginstitution allerede ved det første møde med forældrene, når de er på rundvisning inden de har fået plads. Her taler vi om, hvor vigtigt det er at forældrene forbereder sig selv på at aflevere barnet i institutionen. Vi tilbyder en introduktionssamtale med alle nye familier, der får tilbudt plads i Trekløveren. Denne samtale prioriterer vi at få afholdt allerede inden barnet starter eller snarest derefter.

Trekløveren benytter det inspirationsmateriale som er udarbejdet til formålet.

- **Interne overgange, eksempelvis mellem vuggestue og børnehave**

.Børnene bliver i tiden op til deres skift introduceret til deres nye stue / afdeling. Dette foregår ved flere besøg, hvor børnene indgår i aktiviteter sammen med deres nye børnegruppe. Når vuggestuebørnene skal have et skift, vægter vi, at børnene kan bevare deres relation i deres tætte børnefællesskab, således at børnene kan flytte sammen. Derudover ser vi på børnesammensætning på den nye stue. Ved skift fra vuggestue til børnehave vil der altid være en 'form' for overlevering fra afgivende stue og til modtagende stue. I visse tilfælde deltager forældrene. Vi tilbyder efter behov en 3 måneders samtale for forældrene.

- **Eksterne overgange, eksempelvis til eller fra et andet dagtilbud**

Ved eksterne overgange overleveres trivselsundersøgelserne, ligesom vi i visse tilfælde afholder et overleveringsmøde sammen med forældrene, hvis der er særlige omstændigheder omkring barnet, der er vigtigt at informere modtagende institution om. I forhold til overgangsarbejdet ved SFO og skolestart følges Hvidovre Kommunes procedure.

Hvor mange børn blev skoleudsat i det igangværende skoleår?

Ingen børn blev skoleudsat.

Er der kommet børn tilbage, der var startet op i skole?

Nej.

4. Inklusionsmidler

Hvordan arbejder I med de inklusionsmidler, som I har fået tildelt?

I Børnehuset Trekløveren har vi ansat 2 inklusionspædagoger. Begge inklusionspædagoger har gennemført Marte Meo uddannelsen, og er ansat henholdsvis 35 og 37 timer ugentligt.

Inklusionspædagogens primære arbejdsopgaver er at vidensdele, udvikle og påvirke pædagogikken i Børnehuset Trekløveren med inklusionsperspektivet for øje.

Det er inklusionspædagogernes opgave, sammen med det pædagogiske personale på stuen, at sætte fokus på, at understøtte og udvikle pædagogikken omkring børn som befinder sig i udsatte positioner, således at det enkelte barn bliver inkluderet i fællesskabet.

Inklusionspædagogerne har i samarbejde med pædagogerne fokus på at have et relations- og kontekstorienteret perspektiv på inklusionsudfordringerne, hvor der både sættes ind overfor det enkelte barn i vanskeligheder, og samtidig iværksættes en forandring af de omgivelser hvori disse vanskeligheder opstår.

Inklusionspædagogerne tilhører ikke en fast stue, men er at betragte som en ekstra ressource, der kan se på gruppen/praksis/ børnefællesskaber med friske øjne, med et løsnings- og ressource orienteret perspektiv med henblik på at bringe nye initiativer i spil.

Inklusionsopgaverne består i at lave observationer ift. børn/fællesskaber/stue mm. med henblik på, at klarlægge hvilke pædagogiske tiltag der skal sættes i værk, generel pædagog-faglig sparring, sparring med ledelsen omkring pædagogiske tiltag i Trekløveren m.m.

Inklusionspædagogerne anvender blandt andet Marte Meo metoden der tager udgangspunkt i det der lykkes og bruger dette som fælles udgangspunkt for drøftelser med såvel personale som forældre. Inklusionspædagogerne er i samarbejde med ledelsen med til at sikre, at der udarbejdes handleplaner med mål og delmål samt konkretisering af ansvar og opgaver jævnfør TOPI.

5. Fysiske rammer

Hvordan udnytter og inddrager I jeres fysiske rammer i det pædagogiske arbejde?

Vi arbejder bevidst på at optimere de fysiske rammer, der nu engang er vores. Vi har de senere år fået renoveret alle vores legepladser, så de i dag fremstår pæne med udgangspunkt i at kunne give børnene så forskelligartede muligheder for bevægelse og fysisk udfoldelse som muligt. Grupperummene er generelt små på matrikel 65 og bærer præg af at være bygget til en anden målgruppe. Derfor ser vi altid på hvorledes vi kan udnytte de grupperum vi har, med udgangspunkt i at organisere det pædagogiske arbejde. Der er generelt to grupperum pr. stue, men derudover udnyttes diverse gennemgangsarealer til aktiviteter som rytmik, fødselsdage o. lign. I afdeling 1 i Marken har vi fået slået en væg ned på alle stuer, så deres grupperum udnyttes bedre. Dette har givet børnene mere plads til bevægelse, ligesom aktiviteter foregår i afgrænsede legeøer. I afdeling Skoven er grupperummene langt større, hvilket betyder at de har bedre mulighed for at ændre på indretningen og dermed tilbyde forskelligartede aktiviteter og funktioner.

6. Forældresamarbejde

Hvordan sikrer I, at samtlige forældre oplever et godt forældresamarbejde?

Forældresamarbejdet tager udgangspunkt i det daglige møde, mellem forældre og personale, hvor barnets trivsel og udvikling er i fokus. Derudover deltager forældre når der skal udarbejdes handleplaner på deres barn. Vi ser frem til at blive endnu mere skarpe på dette samarbejde via projektet "Sammen om barnet", som vi skal påbegynde i foråret 2019.

Vi har en engageret forældregruppe, der er i en daglig dialog med personalet på stuerne om barnet og dets trivsel. Ledelsen deltager i forældresamtaler, når dette er påkrævet. Vores hjemmeside og Tabulex er altid helt opdateret med seneste nyt, men vi oplever indimellem, at forældre ikke naturligt orienterer sig der. Vi er begyndt at bruge Instagram, hvor vi lægger billeder op af pædagogiske aktiviteter. Det er tydeligt at forældrene er glade for disse updates, og ønsker endnu mere. Der er dog stadig stuer der er udfordret i forhold til at kommunikere og dokumentere via Tabulex og Instagram.

Igen i år afholdtes høstfesten samme dag for alle afdelinger, både for at markere os som ét hus men også for at signalere, at vi som personaler går i samlet trop.

Forældremøder, bestyrelsesmøder og informationsmøder samt dialogmøder. (dialogmøder benytter vi i de tilfælde, hvor vi har brug for at inddrage forældrene i en løsning. (dialogbaseret)

Derudover afholdes diverse ferniseringer i forbindelse med afslutning på arbejdet med læreplanstemaer, julearrangement samt afslutningsfest for de kommende skolebørn.

Ved introsamtalerne taler vi blandt andet om gensidige forventninger. Vi fortæller kort om, hvor de kan læse mere specifikt om Trekløverens værdier, blandt andet i forældrefolderen og i læreplanen. Vi mener, at det er vores opgave, at spotte og spørge ind til forældrenes 'tilfredshed', hvilket vi gør gennem daglig dialog og kontakt.

Hvordan indgår forældretilfredshedsundersøgelsen i jeres arbejde med forældrene?

Ledelsen gennemgår undersøgelsen og forældrenes kommentarer. Herefter drøfter vi med personalet og forældrebestyrelsen de videre tiltag. Vi er opmærksomme på at det er enkelte

forældres enestående udtalelser, og disse kan være vidt forskellige, positive som negative. Her er det dog vigtigt at tage disse udtalelser alvorligt. Gøre mere af det, vi bliver rost for og analysere de kritikpunkter, der er fremkommet.

I hvilke samarbejdsfora inddrager I forældrene – og hvordan fungerer det?

Forældreinddragelse har været et emne som bestyrelsen har været optaget af de senere år. Dette skyldes at vi har haft svært ved at rekruttere forældre til ex arbejdsdag. Vi har også oplevet en dalende interesse for forældremøder, hvorfor vi har forsøgt med workshops o. lign. I år har vi dog haft stort fremmøde således at 2/3 af børnene var repræsenteret.

Hvordan omsætter I konkret viden og værktøjer fra ”Sammen om Barnet” og ”TOPI” i jeres forældresamarbejde?

Vi har via nyhedsbreve, i forældrebestyrelsen og på forældremøde introduceret TOPI, og konkret beskrevet, hvordan vi arbejder med det her i Trekløveren. Vi anvender indikatorerne generelt i beskrivelsen af børn, både i forhold til forældrene men også i overgangsbeskrivelse til SFO/skolen, så forældrene oplever det genkendeligt.

7. Personale

Medarbejderudvikling

Hvordan arbejdes der med medarbejderudvikling?

På Tus og GRUS –samtaler drøfter vi den enkelte og gruppens behov for opkvalificering og efteruddannelse i forhold til at kunne løse de opgaver og krav som bliver stillet på vores område. Vores personalegruppe er kendetegnet ved at være aldersmæssig og erfaringsmæssig bredt sammensat, og det betyder at vi må se nøje på hvordan disse kompetencer fordeles på stuer og afdelinger. Efter vores inklusionspædagoger har fået en Marte Meo uddannelse og bruger denne metode til at kvalificere stuerne pædagogiske praksis og refleksion, sker der en stor udvikling af det pædagogiske arbejde. Stuerne og afdelingernes refleksioner og planlægning understøttes af ledelse /og eller inklusionspædagoger

Vi deltager i alle de kurser der er relevante for opgaveudførelsen. Derudover har vi arbejdet med MBTI i hele personalegruppen, hvor vi er blevet klogere på os selv og hinanden.

Hvordan sikres der, at personalet har de fornødne kompetencer til at løse de opgaver, der skal løses?

Vi arbejder med, at vi som institution, skal kunne løse de opgaver som bliver stillet. Ex. har en stor del af pædagogerne læst modul i social inklusion. Vi benytter os af tovholderfunktionen, vi benytter os ligeledes af superbrugerbegrebet og vi arbejder bevidst med, at lave en spredning på afdelingerne, således at Trekløverens kompetencer er fordelt i hele huset.

Hvordan er vidensdeling organiseret?

Udover stuemøder, personalemøder, konferencer, afdelingsmøder og planlægningsmøder benytter vi os også af evalueringsmøder. Disse er datofastsatte (jf. årshjul).

Hvordan organiserer I implementeringen af nye tiltag, f.eks. Sammen om Barnet og TOPI? (fx pædagogmøder, møder for samtlige medarbejdere, teammøder, stuemøder, mm.)

Eksempel: Topi

Implementering af TOPI blev igangsat ved en personalekonference for alle medarbejdere. Her benyttede vi os af konsulent Lone Ring til at hjælpe os med at videreformidle de overordnede principper og metoder.

Herefter har vi organiseret os således, at der er en fast struktur i årshjulet, der tager højde for såvel tid til registrering som analyse og handleplansarbejdet.

Normering

Fordeling pædagogtimer – medhjælpertimer

<u>Pædagogtimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af uddannede pædagoger. Da ledere bliver lønnet af en anden konto, tæller lederens børnetimer ikke med.</i>	981 timer
<u>Medhjælpertimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af ikke pædagoguddannede medarbejdere (selvom medarbejderen kan have en anden uddannelse)</i>	463 timer
<u>Pædagogstuderende</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af pædagogstuderende i de lønnede praktikperioder</i>	64

Følgende medarbejdere tæller **ikke** med i normeringen:

PAU-elever, pædagogstuderende i de ikke lønnede praktikperioder og medarbejdere i løntilskud

Er der PAU- elever i huset? Ja Nej

Hvilken betydning har det for jeres pædagogiske arbejde, at I har PAU-elever og/eller pædagogstuderende?

Klik eller tryk her for at skrive tekst.

Hvordan har personaleudskiftningen været, når I ser et år tilbage?

Lise, pædagogisk leder er stoppet og der er ikke ansat en anden i stedet. Derudover har vi sendt tre pædagoger på barselsorlov.

8. Egen vurdering

Hvad er jeres egen vurdering af institutionen?

Vi ser Børnehuset Trekløveren, som en velfungerende daginstitution, der bygger på fælles værdier og fælles læreplansramme som udgangspunkt for det pædagogiske arbejde. Vi har, ved hjælp af læreplansarbejdet og samarbejdet omkring mål for de 6 læreplanstemaer i dag et samlet Trekløver, hvor der arbejdes struktureret med børn og børnegrupperes læring og trivsel i alle afdelinger. Vi har struktureret os således at vi sikrer evaluering, inspiration og fælles refleksion.

Vores vurdering er, at Trekløveren er omstillingsparat og optaget af at finde de bedste løsninger på de opgaver og udfordringer vi står overfor. Vi har fortsat et stort ønske om at opkvalificere og videreudanne personalet, således af vi fremover er rustede til at imødegå krav om faglighed, skriftlighed og dokumentation. Her er vi dog udfordret af at en ret stor del af det uddannede personale har vanskeligt ved at udtrykke sig skriftligt om deres pædagogiske praksis. Ligeledes er brugen af IT udfordrende på flere niveauer.

På baggrund af denne vurdering, hvilke *pædagogiske fokuspunkter* vil I da pege på til jeres kommende pædagogiske tilsyn?

Læringsmiljøer ude som inde

Bilag 2

Konsulentens observationsbeskrivelse

I forbindelse med det pædagogiske tilsyn, besøger den tilsynsførende pædagogiske konsulent dagtilbuddet. Besøgets varighed varierer alt efter dagtilbuddets størrelse og organisering. Den pædagogiske konsulent foretager observationer i samtlige dagtilbuddets afdelinger.

Besøget har til formål, at skabe indblik i dagtilbuddenes pædagogiske praksis. Der er fokus på, hvorvidt dagtilbuddets skriftlige materiale, såsom læreplaner, dagtilbuddets egne beskrivelser (spørgeskema), mm., omsættes i praksis. For at sikre systematik og gennemsigtighed i tilsynsprocessen (uvildighed), fokuseres der ved besøget på de tegn, der er beskrevet under de enkelte overskrifter.

I nedenstående beskrivelse kan der indgå den pædagogiske konsulents refleksioner og anbefalinger (fremhævet med *kursiv*), som vil blive drøftet ved tilsynssamtalen.

Fokus for tilsynsbesøget

1. Pædagogik
2. Trivsel
3. Sprog
4. Indretning

5. Organisering

1. Pædagogik

Hvilke aktiviteter foregår der i børnehuset?

Modtagelse morgen
Tid inden samling
Samling formiddag
Formiddagsaktiviteter
Spisning
Inden putning og putning
Legeplads efter frokost, børnehaven
Eftermiddag, indenfor børnehaven

Hvordan tænkes læring ind det planlagte, det spontane og rutinerne?

Vuggestuen åbner sammen i fællesrummet, og går på hver deres stuer kl. 8 alt efter antal børn og voksne.

Den fælles morgen: der er god opmærksomhed på, de børn der kommer. En far sætter sig i sofaen med sit barn, en voksen kommer hen og sætter sig, taler med far og barnet, og afleveringen foregår glidende. Et barn bliver afleveret med sin dyne, barnet sidder ved en voksen og putter ca 3-5 minutter, og er derefter klar til at lege med de andre børn.

Børnene sidder ved et stort bord og spiser morgenmad. Nogle børn leger i fællesrummet, og på nogle af de stuer der er åbne. Det foregår stille og roligt. Børnene virker trygge ved at blive afleveret.

(Overvejelser: hvad gør en god morgen/aflevering? Er det en kendt pædagogik?, tilbud om morgenen som børnene kan blive afleveret til?)

Børnehaven kl. 8.30-9, inden samling:

3 børn leger ved et bord med dyr. En flok børn sidder ved det andet bord og tegner, hvor der er en voksen ved bordet. Tegnebordet opløses, børnene leger forskellige steder, både i alrummet, i de små rum ved stuen, og ved legekøkkenet på stuen.

Børnene er gode til at lege med hinanden og alle er i gang med at lege. Det er lidt forskelligt, hvor lang tid de forbliver i legen, og nogle når at lege flere forskellige lege på den halve time.

En voksen spiller spil med 2 børn, både den voksne og børnene går til og fra spillet. Den voksne skal hjælpe børn og modtage børn der bliver afleveret. Spillet opløses.

På et tidspunkt bliver der spillet igen ved bordet, denne gang to spil i gang på samme tid. Det ene spil er en voksen og et barn. Den voksne skal lige hjælpe et barn, der er ked af det, siger til barnet ved spillet "jeg skal lige hjælpe, kommer tilbage". Den voksne får hjulpet barnet, der er ked af det. Barnet skal også skiftes, den voksne siger til barnet ved spillet "jeg skal lige hjælpe XX med bleen, vil du vente på, jeg kommer tilbage, eller vil du med mig?", barnet vælger at gå med den voksne.

Forberedelse til samling:

En voksen siger "klokken er blevet over ni, vi skal rydde op og vaske hænder, vi skal jo have samling", to børn er lige blevet afleveret, den voksne møder dem med "XX og YY, vi skal holde samling, er I klar?". To børn vil gerne lave puslespil færdigt, som de er i gang med, og det får de lov til. En voksen

hjælper med at få vasket hænder, nogle børn er klar til samling, de har selv fundet deres pude og sat sig ind i et tilstødende rum, hvor de skal holde samlingen.

Nogle børn har været med til at hente brød, glas, kander mm til formiddagsmaden, og sætter det på bordene på stuen.

Samling:

Børnene sidder lidt over det hele, lidt som en skæv rundkreds. Der bliver talt om, hvilket vejr der er, et barn skal kigge ud af vinduet, barnet siger "der er skyer på himlen", den voksne "nej der er da ingen skyer på himlen", børnene skal sige, hvilken dag det er, nogle af børnene siger hver især en dag. Den voksne forsøger at bevidstgøre, at det er onsdag, forsøger at sige "mandag, tirsdag, og hvad kommer så", børnene siger stadig alle forskellige ugedage. Ikke alle børn er engagerede, nogle kigger væk, nogle er optaget af at sige noget til hinanden. Den voksne sætter nogle billeder på whiteboardtavlen med ugedag, og vejr. To af børnene sætter billeder af et andet barn på tavlen (*jeg ved ikke, hvad det betyder*).

Lederen kommer ind midt under samlingen.

Den voksne som holder samlingen fortæller, at hun normalt ikke gøre det, og foruden hende er der en løntilskudsmedarbejder, som normalt er på en af de andre stuer.

På et tidspunkt går den ene voksen ud for at finde en stol, den anden voksen forsøger at sætte gang i stilleleg, siger "det gælder om ikke at grine", flere børn begynder at grine.

Så siger den voksne som kommer tilbage "kan I fortælle, hvad I skal lave når I kommer hjem?", flere børn begynder at fortælle på en gang, den voksne siger "I må gerne række hånden op", halvdelen af børnene rækker hånden op, en bliver valgt og fortæller, et andet barn supplerer, ikke alle børn deltager aktivt, i det der foregår, bl.a. er et barn passiv i deltagelsen (siger ikke noget, har ikke opmærksomhed på hverken andre børn, eller det der foregår, kigger ned), (*jeg opfatter, at hun er tilbageholdende og gerne vil være tæt på en voksen*), barnet tager to puder, da samlingen slutter (pligttopfyldende).

(overvejelser: voksnes rolle ift. deltagende børn?, fokus på enkeltbørn f.eks. det tilbageholdende barn, forstyrrelser midt i en samling, kan der laves aftaler?, for børnene kendt formål og kendte rammer, evt de samme rammer (her var det tydeligt at børnene vidste at de skulle tage en pude og hvor det skal foregå), størrelse på gruppen, hvad betyder det for inddragelse og deltagelse?, fokus på fællesskabet, evt. at børnene motiveres til at have opmærksomhed på hinanden, klappe, huje?)

Samling, sidste del i storbørnsgruppen:

En voksen sidder foran whiteboardtavlen, og børnene sidder i en halv rundkreds udenom. En voksen sidder blandt børnene. Det foregår i det store rum på stuen. Alle børn har opmærksomhed på det der sker, måske forstår alle børn ikke, hvad der bliver sagt, f.eks. bliver et barn spurgt om noget og svarer noget helt andet. Da jeg kommer ind, er samlingen ved at være færdig. Børnene skal være i grupper med hver deres voksen bagefter, og de får at vide, hvem de skal være sammen med, og hvor de skal være henne. En gruppe skal lege, og børnene bliver spurgt, hvad de gerne vil lege og med hvem (den voksne styrer det og koordinerer), den voksne hjælper med ideer til, hvad man kan lege og med hvem. En vil gerne lege med legekøkken, men det kan ikke lade sig gøre, og den voksne foreslår andre muligheder.

(overvejelser: klar rollefordeling mellem voksne, hvad gør det for børnenes opmærksomhed?, deltagelse?)

Gruppen med børn der leger/laver aktiviteter, den voksne går lidt fra det ene til det andet. På et tidspunkt sidder den voksne med nogle børn og laver modellervoks. Børnene som leger med legetøj,

er optaget af det de har valgt i kortere og længere tid. Nogle går hurtigt videre til noget andet at lave, f.eks. da de ser at nogle laver modellervoks, så går de over til det i stedet. Andre bliver i den valgte leg/aktivitet i længere tid.

(overvejelser: den voksnes rolle? Skal det være mere fast ved en ting?, mål med tidsrummet, dialog, fællesskab, socialt?)

Vuggestuen på legeplads inden spisning:

Der er ved at blive ryddet op, efter der har været dåsekast. Nogle børn har malet, og når de er færdige, er de efterhånden kommet ud på legepladsen. En voksen har et barn i hånden eller på armen, barnet er lige startet og bliver hentet, inden børnene skal ind til spisning.

Børnene leger over det hele, og de voksne har fordelt sig efter børnene. En voksen er i sandkassen med nogle børn, en hopper på trampolin med 4 børn, der opfordres til, at de 3 holder hinanden i hånden, og den voksne hjælper den sidste, som har brug for hjælp til at stå. En voksen leger med vandpistol med en gruppe børn.

(overvejelser: mål for legepladsen når alle er der?, bevidst fordeling af børn og voksne? Tid til nærvær? Børns deltagelse i fællesskaber? Hvordan ser man alle børn?)

Spisning vuggestuen:

Børnene kommer ind og skal vaske hænder inden spisning, de kommer ud på toilettet i hold, nogle børn virker til at vide, hvad de skal, også når de skal vente. Det hele foregår stille og roligt i børnenes tempo. Børnene vasker selv hænder, nogle bliver guidet af en voksen, med at den voksne tager børnenes hænder i deres hænder.

(overvejelser: bevidst organisering af overgangen?, selvhjulpenhed)

Pædagogen kommer med madvognen, siger hej til børnene med deres navne. Den voksne får med det samme inddraget børnene i at dele glas, tallerkener, hagesmækker ud. Undervejs italesætter den voksne, hvad hun gør "så henter jeg lige noget vand". Den voksne siger "der er lækker mad, makrel, italiensk salat, uuhmmm dejlig mad".

Så sidder børnene og voksne ved tre borde med en voksen ved hvert bord. Den voksne ved det ene bord siger "se XX nu hælder lige vand i dit glas" "uuhmmm makrel". En anden voksen siger "XX du skal også spise rugbrødet", og barnet spiser rugbrødet, den voksne siger "godt XX". Undervejs spiser børnene, smiler og snakker/pludrer. En voksen taler lidt med børnene om hvad de har lavet om formiddagen, de to øvrige taler mest om maden.

(overvejelser: mål for måltidet, dialog hvordan gør vi det?, madmod og kræse børn, hvordan motiverer vi?)

En anden vuggestuegruppe:

Børnene sætter deres tallerken og glas og bestik på bord, og en voksen guider. En voksen siger til et barn "du må gerne gå ind og finde en bog", og barnet finder en bog og sætter sig på madrassen. Hun finder flere bøger. Et barn er ked af det, vil ikke rigtig spise, vil ikke sætte sine ting over, og det er ok. En voksen tager sig af barnet, tager barnet i hånden og tager hende med ud på toilettet.

Børnene bliver skiftet/tisser/vasker hænder, børnene gør det meste selv, tid til at gøre det i deres tempo. En voksen får involveret et barn i at lægge madrasser ud. Et barn hjælper med at tørre borde og rydde op, og det foregår i barnets tempo. Børnene putter på madrasser, mens en voksen læser, og der bliver spillet musik (rolig musik).

(Overvejelser: involvering af børnene i de praktiske opgaver?, selvhjulpethed, tiden inden putning, hvilken stemning vil vi skabe og hvorfor?, plads til børnenes særlige behov? Hvornår og hvordan, med hvilket fokus?)

Børnehaven efter spising:

Alle børn er ikke helt færdige med at spise, og børnene skal vente på hinanden. Nogle børn er færdige, og de får at vide, de kan lege, mens de venter, og får anvist hvor de kan lege. En gruppe børn sidder med en voksen ved et bord, hvor de har dialog, leger en leg ved bordet.

Børnene kommer ned på legepladsen, de stiller op i to rækker for at få solcreme på. Børnene stiller stort set op af sig selv. Hvert barn bliver talt med, mens de får solcreme på, børnene bliver f.eks. spurgt "er du klar til den anden arm?". Børnene er gode til at stå i kø og vente på deres tur.

(overvejelser: rutine der bliver samvær?, fokus på opmærksomhed?, dialog? Sansning og berøring?, kendt rutine?)

Børnene leger over alt på legepladsen, nogle leger flere sammen, nogle leger 2 og 2, og nogle leger for sig selv. Alle virker til at lege et eller andet. Der bliver sat en vandbane op, som samler 6-8 børn i længere tid. Der bliver talt meget sammen på tværs af alle i gruppen.

Der er mange børn i sandkasserne i starten, og efter et stykke tid har de fleste børn fundet andre steder at lege. Der er en vandleg mere i den ene ende af sandkassen med at fylde vand i et hjemmelavet soppebasin (de voksne har lavet det). Et barn fylder vand i en trillebør. To børn løber rundt om huset i lang tid (mere end 15 minutter). Jeg har svært ved at gennemskue, hvad de leger. På et tidspunkt stopper de med at løbe, og spørger hinanden "hvad skal vi lave?". Kort tid efter løber de rundt om huset igen. Det er de samme to børn og to børn mere er med on and off.

(overvejelser: leg hvad er det? Hvornår er det udviklende?, hvornår skal voksne styre og guide i legen?, tilbud om lege på legepladsen, hvad gør det?, legezoner på legepladsen hvordan skaber vi det? Stationær og mobile?)

Børnehaven indenfor fra ca kl. 14.30:

Børnene har fået eftermiddagsmad indenfor (meget varmt udenfor denne dag). Nogle børn leger med magneter på gulvet, flere børn har lavet pistoler af magneterne og leger med dem. 2 børn sidder ved hver deres bord og laver puslespil. En voksen spørger "er der nogen der vil være med til at plante?" Først siger ingen noget, så siger en pige, at det vil hun gerne. Da de går i gang, er der 4-6 børn engageret i aktiviteten i længere tid. Der bliver talt om, hvad de planter, hvad de skal plante som det næste, børnene inddrages i at vælge, hvad de skal plante, der tales om beskidte fingre. Der grines og snakkes.

Flere af børnene leger med magneter hele eftermiddagen, nogle bygger noget sammen, nogle laver noget hver for sig, nogle bygger og rager ned. På et tidspunkt sætter den voksne sig på gulvet, og bygger med nogle af børnene.

(Overvejelser: voksenstyret tilbud til børnene, hvad betyder det?, plads til børnenes egne lege? Den voksnes rolle i det?, hvordan motiveres børnene?)

Tegn hos børn

- Børnenes deltagelse: Børnene er aktivt deltagende, dvs. engageret, lyttende og optaget.
- Børnenes nærmeste udviklingszone: Børnene viser tegn på at være tilpas udfordret, dvs. at børnene giver udtryk for, at de vil prøve noget nyt, eller børnene viser tegn på at være trygge ved at udfordre sig selv eller bliver udfordret.

Er flettet ind i ovenstående beskrivelse

Tegn hos voksne

- De voksnes relation til børnene: De voksne er nærværende, lyttende og engagerede. De voksne har øjenkontakt med børnene. De voksne har tilpas fysisk kontakt til børnene.
- De voksne arbejder med differentieret tilgang: De voksne tilbyder børnene differentierede aktiviteter, afstemt efter alder, udvikling, interesser, mv.
- De voksne følger børnenes læringsinitiativer: De voksne ser børnenes initiativer og følger og evt. udbygger dem.
- De voksne understøtter børnenes leg: De voksne skærmer børnene, så de kan lege uforstyrret. De voksne udvider legen, eksempelvis ved at deltage, tilføje idéer eller materiale, eller ved at understøtte børnene i at deltage i legen.

Er flettet ind i ovenstående beskrivelse

2. Trivsel

Hvordan er det relationelle samspil?

Jeg oplever engagerede og refleksive voksne. F.eks. vil de gerne fortælle om pædagogik i det de laver, f.eks. en pædagog i børnehaven som begynder at fortælle om et kunstprojekt, og om de forskellige pædagogiske overvejelser de har haft før og undervejs i processen.

J

eg oplever glade børn, som er opmærksomme og interesserede i hinanden, f.eks. vuggestuebørn der krammer hinanden, tager hinanden i hånden, og klapper hinanden på hovedet.

På den ene børnehavestue oplever de en harmonisk børnegruppe.

(overvejelser: hvad betyder aldersopdeling i børnehaven for børnegruppen?, for trivsel?)

Trivsel

Tegn hos børn

- Børnene virker glade.
- Børnene viser engagement, nysgerrighed og optagethed.
- Børnene indgår i ligeværdige udviklende relationer med hinanden.
- Børnene opsøger de voksne, hvis de har brug for støtte.

Jeg oplever vuggestuebørn, der pludrer og snakker meget med hinanden og med voksne, og for sig selv.

Jeg oplever børn, der selv tager initiativer, f.eks. et børnehavebarn der efterspørger skovle og koste, som ikke er tilgængelige. Barnet bliver mødt med et ja.

Jeg oplever, at børnene opsøger voksne for at få hjælp, for at blive trøstet, og for at fortælle om oplevelser, eller bare et kram.

I børnehaven om eftermiddagen kommer der flere børn og låner legetøj på den stue, jeg var på. Nogle børn skulle lige have en voksen med til at spørge.

Jeg oplever få konflikter i løbet af dagen, dog lidt flere på kort tid i starten på legepladsen i børnehaven.

(overvejelser: er legepladsen et trygt rum for alle?, overskuelighed? Legerelationer?)

(Overvejelser: hvordan motiverer man nysgerrighed?)

(overvejelser: social dannelse, kontaktformer? Følelse af at være en del af et større fællesskab?)

Trivsel

Tegn hos voksne

- De voksne virker glade – på en professionel måde.
- De voksne viser omsorg, fagligt engagement og optagethed.
- De voksne hjælper børnene på en anerkendende måde ved konflikter.

Jeg oplever voksne, der har børnene på skødet og giver krammere. Hvis børnene er kede af det, bliver de trøstet. Nogle gange bliver der sat ord på og talt med børnene om, hvad de er kede af, f.eks. en pige i børnehaven, som er ked af at de andre løber væk fra hende. Andre gange er det basal omsorg f.eks. en dreng som lige er startet i vuggestue, og lige om lidt skal hentes, som er i armene på en voksen på en omsorgsfuld måde.

Jeg oplever få irettesættelser og en meget anerkendende tone.

Eksempler:

Barn siger "jeg hopper", voksen siger "ja du hopper og du er god til det"

Under spisning i vuggestuen: en voksen siger "du havde mere lyst til kartoffel i stedet for rugbrødsmad"

Efter spisning i vuggestuen: en dreng lægger madrasser ud, den voksne siger "hvor er du god til at lægge madrasser ud"

I børnehaven eftermiddag: nogle børn har lånt legetøj og kommer tilbage med det "hvor er det dejligt I kommer tilbage med dem".

De voksne har begejstring i stemme og ansigtsudtryk, når de siger ovenstående. Nogle voksne mere udtryksfulde end andre. De voksne er generelle rolige i deres væremåde og italesættende ift. hvad de selv gør og hvad børnene gør.

Som enkeltstående tilfælde oplever jeg ikke-anerkendende tilgang i forbindelse med en spisesituation: "sid ordentligt", "sæt dig ordentligt", "du skal sidde ind ved bordet".

(overvejelser: hvad er vigtigt for at skabe en anerkendende tone og kultur?, hvad kræver det af voksenrollen?)

Konflikter og konfliktløsning:

En konflikt i vandlegen på legepladsen efter frokost i børnehaven: to børn vil have den samme bro skal sættes præcis lige ved dem, det ene barn bliver rigtig vred og ked af det, og skal lige til at slå det andet barn, en voksen kommer, spørger til hvad det er, børnene siger en bro, den voksne siger "skal en bro ikke været til at gå over vandet" og viser muligheder for, hvor den kan sættes hen. Børnene bliver optaget af, hvad de kan gøre med den.

En anden konflikt mellem 3 piger: en pige bliver meget ked af det, oplever at de to andre løber væk fra hende, hun bliver trøstet af en voksen.

Der er 3 gange gråd indenfor kort tid på legepladsen, og jeg oplevede ikke tidligere på dagen konflikter i samme grad.

(overvejelser: følelser i konfliktløsning?, at kunne mestre konflikter selv?, hvad gør at barnet ikke slog? Er det en mestring?, de fysiske rammers betydning for konflikter?)

3. Sprog

Hvordan arbejdes der med verbal og nonverbal kommunikation?

Tegn hos børn

- Børnene viser interesse for det talte sprog og prøver at udtrykke sig sprogligt.
- Børnene stiller nysgerrige undersøgende spørgsmål.
- Børnene lytter til hinanden og til de voksne.
- Børnenes nonverbale kommunikation, eksempelvis kropskontakt, virker afstemt.

Jeg oplever flere børn som taler meget, både med hinanden og med voksne. Min generelle opfattelse er, at der er en stor andel af børn, som har et veludviklet dansk sprog. Jeg oplever, børn der taler sammen, mens de er på toilettet, hvor de taler om den leg, de har gang i. Jeg oplever, børn der taler sammen i aktiviteter, både når der er en voksen med, og når der ikke er. Vuggestuebørn der pludrer og snakker under leg, både med sig selv og med børn og voksne. Jeg oplever børn, der lytter til de voksne og til hinanden.

(overvejelser: hvordan skabes rum til dialog?, og hvordan skabes at det bliver brugt naturligt?)

Børnehaven, et barn sidder og bygger med magneter på gulvet, en voksen forsøger at få gang i dialog med barnet, barnet svarer mest nej på den voksnes spørgsmål, den voksne forsøger at spørge med spørgsmål som kræver mere en nej/ja, men barnet svarer ikke.

Børnehaven, 3 børn leger med magneter, en voksen sætter sig og laver magneter med dem. Den voksne sætter gang i dialogen med og mellem børnene. (dialog, sociale relationer, børn/voksne relation)

(overvejelser: hvordan motiverer man til dialog, skal der være dialog, kan man spørge barnet?)

Jeg oplever også børn, som ikke forstår, hvad der foregår, og hvad der bliver sagt, f.eks. en dreng i samling, der lige har fået at vide at han skal med i Gretes gruppe, og rækker hånden op, da der bliver spurgt, hvem der er med i Bentes gruppe.

Jeg oplever børn, der ikke siger så meget, og ikke er så deltagende, f.eks. en pige i børnehaven som ikke af sig selv siger, at hun gerne vil med en voksen, og som nikker da hun bliver spurgt (tilbageholdende).

(overvejelser: hvordan få motiveret de børn som ikke har de sproglige ressourcer som er væsentlige for deres udvikling og trivsel?, kan det være svært at være et barn som mangler sproglige ressourcer i en børnegruppe hvor mange er sprogstærke?, hvordan styrkes det generelle sprogmiljø med henblik på de børn?)

Sprog

Tegn hos voksne

- De voksnes kommunikation med børnene er anerkendende og kendetegnet ved respekt.
- De voksne viser nysgerrighed for hvad børnene siger og reagerer relevant.
- De voksne muliggør, at børnene kan færdiggøre deres sætninger.
- De voksne stiller åbne, undersøgende spørgsmål, der understøtter børnene i deres optagethed.
- De voksne skaber muligheder for at børnene kan bruge og udvikle deres sprog i planlagte aktiviteter, som eksempelvis dialogisk læsning eller samling.
- De voksne arbejder målrettet med sprog i forbindelse med hverdagsrutinerne, som eksempelvis ved måltiderne.
- Der er overensstemmelse mellem den verbale og nonverbale kommunikation hos de voksne.

Vuggestuen:

Jeg oplever, der bliver brugt fagter ved en sang på legepladsen. De voksne sætter ord på, både når de taler til en gruppe børn, og når det er en-til-en, f.eks. "nu skal vi ind og have mad", "fik du sprøjtet vand på dig?", "er det ikke rart at få vand på armene?"

En voksen siger "der er ikke mere vand i (vandpistolen)", og viser det konkret til børnene.

De voksne spejler børnenes udsagn, f.eks. siger barnet "jeg har været på legeplads", og den voksne siger "ja du har været på legeplads, hvad har du lavet på legepladsen?"

Italesættelse, f.eks. et barn der hjælper en voksen med at rydde op efter frokost, den voksne fortæller hvad barnet skal gøre både med ord og med handling.

Dialog under spisning i vuggestuen: det er forskelligt hvordan det foregår. En voksen sidder ved hver deres bord og taler med børnene ved deres bord. En voksen taler om maden, og hvad børnene har lavet om formiddagen, de øvrige taler mest om maden.

Børnehaven:

Også her oplever jeg, at den voksne fortæller, hvad børnene skal og viser det med handling ift. praktiske opgaver, som f.eks. hvad skal man gøre med sin tallerken efter spisning. Der var meget dialog ved det ene bord, og der blev lavet en leg som afslutning på spisningen (fik ikke helt fat i hvad indholdet var i legen).

(overvejelser: dialog i rutiner (måltidet), hvordan og hvorfor skal det foregå?, spørgsmål og italesættelse som sprogstrategier?, anvendelse af sprogstrategier generelt? Motivation til at bruge sprog, udvikle sprog?)

4. Indretning

Hvordan arbejdes der med indretning? (Indenfor og på legepladsen)

I vuggestuen er der både taburetter og højstole. (motorik)

I vuggestuen (jeg nåede ikke at se alle stuer): stuerne har nogle mindre rum som benyttes lidt forskelligt. Der er legekøkken i nogle af dem. Det er lidt forskelligt fra stue til stue, hvor meget legetøj der er synligt på stuen. Noget legetøj er i børnehøjde, noget er synligt, men ikke i børnehøjde. Der ligger en madras ved toilettet, som kunne markere en form for legezone, der er ikke legetøj ved siden af. Der er en bordplade på væggen, hvor der står legetøj, og børnene kan stå ved dem.

(overvejelser: legezoner som indbyder til bestemt leg, og som også understøtter selvhjulpenheden ved børnene, motoriske udfordringer udover stolene?, kombination af borde med plads til at spise og legezoner?)

Børnehaven:

Børnehaven i Trekløveren er delt op på to matrikler. En afdeling i det store hus hvor vuggestuen også er, og en afdeling i et hus helt for sig selv på den anden side af gaden.

Jeg nåede ikke at se alle stuer.

Der er borde i det store rum på de stuer jeg ser, de små rum på stuerne bruges lidt forskelligt. Nogle er der legekøkken og tumlerum, og en stue bruger et af de små rum til samling, her hænger whiteboard tavlen i et af de små rum, hvor de andre steder hænger på stuen. Whiteboardtavlen hænger i børnehøjde.

Der er puder, som børnene sidder på til samling.

Udenfor:

Trekløveren har mange legepladser, store og små. På dagen ser jeg, at børnene har en maleaktivitet på nogle af de små legepladser.

Der er en legeplads i forbindelse med 3 af vuggestuestuerne. Her er der trampolin, gynger som vuggestuebørn selv kan gynge, en redegynge til flere børn, klatrestativ med en lille rutsjebane, sandkasse med legehus i forbindelse med. Der er en hæk, hvor børnene kan gå rundt om legepladsen, og de kan gemme sig. Der er en niveauforskel, som børnene kan gå op og ned af. På dagen er der to børn, der har hinanden i hånden, og går op og ned flere gange. En pædagog fortæller at legepladsen indbyder til at børnene kan lege uforstyrret.

I forbindelse med en af børnehavestuerne er der en lille have med et legehus og et bord/bænkesæt. Jeg bliver fortalt, at de bruger det rigtig meget som et ekstra rum. På dagen bruges det til en planteaktivitet om eftermiddagen.

Legepladsen ved børnehaveafd. i huset på den anden side af gaden:

Børnene kan gå rundt om huset, som nogle børn benytter sig af på dagen til at løbe. Der er flere sandkasser, et har et legehus og ligger lidt for sig selv. Der er direkte adgang til vand, og på dagen sættes en vandbane op. Børnene er fordybet i den leg længe.

På dagen laver nogle børn selv balancegange med brædder fra sandkassen til en lille høj. Pædagogen fortæller, at det er inspireret af deres forløb med Rend og Hop.

(overvejelser: kan der tænkes flere mobile ting ind i legepladsen som indbyder til at børnene selv skaber deres legeplads efter deres behov? Voksenstyrede lege/aktiviteter?)

Tegn vi ser efter

- Indretningen afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- Børnene anvender rummene og de tilgængelige materialer.
- Voksne anvender rummene og de tilgængelige materialer.

Observation: til samling aftales det, at to børn skal lege med dyr, de får en kasse og skal lege med dyr ved et bord. Legen varer ca 3 minutter, så går det ene barn til modellervoksbordet, og den anden finder andet at lege med.

(overvejelser: kan man skabe mere inspirerende legezone til at lege med f.eks. dyr?, flere ting at lege med dyr med?, noget andet end bordet?)

Observation: til samling aftales det at nogle børn leger med modellervoks, det varer lang tid, der er flere børn der bliver tiltrukket af at lege det efterfølgende.

(overvejelser: egner sig til at sidde ved et bord?, kan man inspirere endnu mere f.eks. ved billeder eller bøger?)

Hovedhuset har et motorikrum. Der er fællesrum flere steder. På dagen så jeg rummene blive brugt til børnenes egne lege.

(overvejelser: hvad indbyder de rum til? Og hvordan bruges de?)

Der hænger øjne på flere stuer i børnehaven *(fælles projekt/tema? Fælles tredje som de kan tale sammen om)*

5. Organisering

Hvordan organiseres det pædagogiske arbejde?

Trekløveren har 2 inklusionspædagoger, som er nyuddannede Marte Meo terapeuter. Ifølge den ene inklusionspædagog fungerer deres rolle på følgende måde:

At de laver forløb på stuerne, hvor de filmer de voksne, og derefter giver dem feedback. De oplever, at deres kollegaer gerne vil bruge dem, og ser dem som udviklende forstyrrelser. De kigger bl.a. på samling, overgange og spisning. Principper i Marte Meo som inklusionspædagogen fremhæver: benævne børn (italesættelse/udvide børnenes udsagn, i stedet for spørgsmål), at bekræfte børn i det de gør. Inklusionspædagogerne bruges også til at være en ekstra ressource på stuen, så de faste pædagoger kan lave noget mere målrettet med få børn.

Ledelsen fortæller, at de i denne årgang (fra 1. maj) har lavet aldersopdeling i den børnehave, som er i hovedhuset. Den børnehaveafdeling i huset for sig selv har hele tiden denne opdeling. En gruppe med de skoleparate børn, og resten af børnene fordelt på de øvrige stuer.

(overvejelser: hvad giver aldersopdeling kontra ikke aldersopdeling?,)

Vuggestuen åbner sammen i et fællesrum, hvor der også er 1-2 stuer åbne. Ca. kl. 8 fordeler børn og voksne sig ud på alle stuer, afhængig af antal af børn og voksne. Jeg oplever, at børnene om morgenen kender mulighederne for, hvor de kan lege, og ellers hjælper de voksne med at finde ud af det. Det foregår stille og roligt, da børnene skal ud på stuerne.

En pædagog fortæller, at vuggestuens formiddag er organiseret på følgende måde:

Kl. 8: alle ud på egne stuer

Kl. 9: samling, som kan tage fra 20-60 minutter alt afhængig af børnegruppe og hvad der foregår

Fra samlingens slut-kl. 11: aktiviteter, opdeling i mindre grupper, der prioriteres at der mindst er en lille gruppe

Kl. 11 spisning

(overvejelser: tiden kl. 8-9, hvad skal den indeholde?, mål for børnene?, de voksnes rolle? Kendte rutiner, hvilken betydning har det for børnene?)

Tegn hos børn

- Børnene kender overgangsrutinerne og mestrer overgangene.
- Der opstår ikke unødvendig ventetid.

Jeg får fortalt, at de i vuggestuen arbejder i mindre grupper om formiddagen, og jeg når at opleve det lige inden frokost, da jeg kan se, at nogle har været ved at male, både på en stue og på en af de små legepladser.

Jeg oplever, at de voksne forbereder børnene, f.eks. i børnehaven sidst på dagen, hvor en voksen siger til børnene "om lidt skal vi rydde op og vi skal ned i den anden ende"

(Overvejelser: betydningen af forberedelse? Pædagogiske mål for overgange generelt?)

Organisering

Tegn hos voksne

- Organisering afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- De voksne forbliver i aktiviteten.
- Dagens ressourcer anvendes hensigtsmæssigt.
- Der arbejdes med en tydelig rollefordeling.
- Der arbejdes med mindre grupper.
- Overgange er organiseret således, at der ikke sker konfliktoptrapning.
- Organiseringen er synlig, eksempelvis i form af bordplaner, piktogrammer, mm.

Medarbejderne fortæller, at de mest laver planlægning stuevis, og det giver ro. Da de tidligere skulle planlægge en dag om ugen på tværs ift. de skoleparate børn, blev det ofte ikke til noget.

(overvejelser: sammenhængskraft i det store hus?, fælles aktiviteter på tværs, f.eks. endnu mere aldersopdeling?, udnyttelse af alle voksnes kompetencer?)

Jeg oplever, at de voksne ved, hvad de skal (i stor udstrækning), f.eks. fordelingen af roller i den ene børnehavesamling, og hvem der har hvilke opgaver efter spisning i børnehaven.

Jeg oplever ikke planlagt opdeling af grupper om eftermiddagen.

(overvejelser: eftermiddagens program, kan den indeholde planlagt aktivitet i en mindre gruppe? Skal den? Hvordan sikrer I at alle ved hvad de skal? Betydningen af at de voksne ved hvad der skal foregå og hvem der gør hvad?(f.eks. den første samling jeg oplever i børnehaven))

Jeg oplever, at de voksne ved, hvor børnene skal sidde ved spisning, men er mere usikker på om børnene er klar over det (vuggestuen).

(overvejelser: faste pladser hvad giver det?, hvordan ved børnene det?)

Trekløveren bruger piktogrammer i børnehaven.

(overvejelser: hvordan giver det børnene overblik?, kan der tænkes i individuelle piktogramplaner?, inddragelse af børnene, hvordan?)